

**MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE
DEFINITIEVE BESCHERMING ALS LANDSCHAP**

**DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN,
CULTUUR, JEUGD EN AMBTENARENZAKEN,**

Gelet op het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, gewijzigd bij decreet van 8 december 2000, van 21 december 2001 en van 19 juli 2002;

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het besluit van de Vlaamse regering van 3 juli 2002 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering, gewijzigd op 31 januari en 19 maart 2003;

Gelet op het ministerieel besluit van 27 maart 2002 houdende voorlopige bescherming als landschap;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 20 maart 2003,

BESLUIT :

Artikel 1. Overeenkomstig het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, gewijzigd bij decreet van 8 december 2000, van 21 december 2001 en van 19 juli 2002, wordt definitief beschermd, zoals afgebakend op bijgaand plan:

Wegens de esthetische, historische en natuurwetenschappelijke waarde:
- als landschap:

Mergelontsluitingen in de asymmetrische dalwand langs de bovenloop van de Herk., gelegen te Sint-Truiden (Gelinden), Beemdenstraat ; Luikersteenweg(GEL) ; Overbroekstraat(GEL) ; Heers (Klein-Gelmen) Luikersteenweg ;

bekend ten kadaster:

Sint-Truiden, 14e afdeling, sectie A, perceelnummer(s) 120C, 120D, 123D, 123E, 125F, 128C, 129C, 129D, 129E, 130A, 130F, 130G, 130H, 132E, 159A, 160B, 161B, 161C, 176E, 177G, 201C, 201E, 201F, 205D, 205E, 524V2(DEEL), 524W2(DEEL), 529A, 529B, 530B, 530C, 531A, 531C, 531D;

Heers, 7e afdeling, sectie B, perceelnummer(s) 10H, 17C, 17D, 18A, 19G, 20B, 20C, 21A, 22A, 23A, 234B, 24A, 25A, 26A, 27A, 28A, 31A, 32A, 35A, 36A, 36B, 7B, 8C, 8D.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

De **natuurwetenschappelijke waarde** wordt als volgt omschreven.

Geomorfologisch; De mergelgroeve van Overbroek is het stratotype, de paleobotanische typelokaliteit of referentieprofiel voor de Heersiaan étage in België, een stratigrafische eenheid uit het oudste Tertiair van België; het Midden Paleoceen.

Haar waarde kan vergeleken worden met die van andere beroemde West-Europese typelokaliteiten van vroeg-tertiaire plantenfossielen, zoals de travertijn van Sézanne bij Epernay in Frankrijk.

Paleobotanisch; Het unieke aan “de fossiele flora van Gelinden” is het feit dat ze één der oudst gekende en best bewaarde flora vertegenwoordigt uit het vroeg-Tertiair van West-Europa. Ze is een belangrijke biologische schakel tussen de flora’s uit het Krijttijdperk en die uit het eerste (oudste) tertiair. Ze bevat inderdaad zowel “oude” flora elementen uit de Krijtperiode als “moderne” tertiaire plantenresten, die men nog tot in het Mioceen terugvindt. De voormalige mergelgroeve werd wereldberoemd door de beschrijving van uitzonderlijk goed bewaarde fossiele flora’s van landplanten.

De hier ontsloten Mergels van Gelinden bevatten ook rijke associaties van dierlijke en plantaardige microfossielen die ouderdomsbepalingen toelaten van en in het vroeg Tertiair (meer bepaald de Heersiaan étage). De groeve vertegenwoordigt een internationaal referentieprofiel voor gidsfossielen (foraminiferen, phytoplankton, coccolieten) van het Midden tot Boven Paleoceen.

Floristisch; Voor de Haspengouwse leemstreek is de site een oase waar tal van zeldzame, vaak kalkminnende plantensoorten, kenmerkend voor zowel vochtige als droge bodems, een toevluchtsoord (refugium) hebben gevonden.

Het landschap is een zeer duidelijk voorbeeld van een voor droog Haspengouw kenmerkend asymmetrisch beekdal met steile oostelijke helling.

Plaatselijk in de vallei komt door de vermenging van veen met mergel alkalisch veen voor; een uiterst zeldzaam verschijnsel voor Vlaanderen.

De **historische waarde** wordt als volgt omschreven.

De eerste vermelding van de mergelkuil te Overbroek dateert van 1612.

Eertijds werden hier over een lengte van 300 meter drie groeven uitgebaat. De mergel werd aangewend als meststof voor de omliggende landbouwgronden.

Een vergelijking van verschillende historische kaarten met de huidige topografische kaart toont aan dat het bodemgebruik gedurende meer dan tweehonderd jaar praktisch ongewijzigd bleef en dus als historisch stabiel kan beschouwd worden.

De **esthetische waarde** wordt als volgt omschreven.

De steile, ongeveer 40 meter hoge, flank van de asymmetrische Herkvallei is een in esthetisch opzicht markante en gaaf bewaarde landschapsgradiënt in het uitgestrekte Haspengouwse akkerbouwgebied door zijn vorm en hoogte.

De verscheidenheid in begroeiing nl. hoogstamboomgaarden - meestal omgeven door hagen – bij de dorpskern, beemden in de vallei doorsneden met talrijke afwateringsgrachten en begroeid met uitgestrekte zegge- en rietvegetaties en een soortenrijke kalkvegetatie op de steile deels beboste helling, biedt een hoge esthetische belevingswaarde.

De doelstellingen van het toekomstige beheer die de optimale verwezenlijking van de hoger vermelde waarden beogen, worden als volgt omschreven.

Een bescherming als landschap is een wettelijk instrumentarium dat de mogelijkheid biedt om een waardevol landschap als één geheel te beschermen, in stand te houden en te beheren. Door de oprichting van een beheerscommissie wordt een continu overlegplatform gecreëerd en door het opstellen van een beheersplan heeft men de mogelijkheid om een doorlopend beheer uit te werken dat kadert in een globale visie met aandacht voor de belangrijke intrinsieke waarden van het gebied.

Het beheer moet die intrinsieke waarden van het gebied behouden en verbeteren.

Zichtbaar houden in het landschap van de verschillende ontsluitingen van de mergels van Gelinden.

Behoud en herstel van de hoogstamboomgaarden, hagen, houtkanten, graften ...enz.

Aanbrengen van de nodige schermbeplantingen om horizonvervuiling terug te dringen.

Voeren van een aangepast maai- en grasbeheer op de kalkgraslanden en de zegge- en rietvegetaties.

Open houden van het grachtensysteem in de beemden.

Voeren van een herstelbeheer voor de Herk door ophoging van de bodem van de beek. Aldus wordt het contact tussen de beek en de ernaast gelegen percelen hersteld.

Afbouwen van rechtstreekse lozingen van huishoudelijke afvalwaters in de beemden.

Voorkomen van inspoeling van meststoffen afkomstig van de bovenliggende akkers door bvb. de ontwikkeling van mantel- en zoomvegetaties die als buffer kunnen functioneren tegen eutrofiëring.

Behoud van het eiken-haagbeukenbos met zijn specifieke voorjaarsvegetatie.

Beperken van laagstamfruitteelt en maïsteelt in zones met bestemming als natuurgebied volgens het huidige gewestplan en als natuurreservaat, natuurgebied en agrarisch gebied met ecologisch belang volgens het door het bij Besluit van de Vlaamse Regering voorlopig vastgestelde ontwerpplan tot gedeeltelijke wijziging van dit Gewestplan. Het pesticiden- en meststoffengebruik hiermee verbonden is nefast voor de vegetatie.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 3 juni 1997 houdende algemene beschermingsvoorschriften, advies- en toestemmingsprocedure, instelling van een register en vaststelling van een herkenningsteken voor beschermde landschappen (Belgisch Staatsblad 1 oktober 1997).

Brussel, 20-05-2003

Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken,

Paul VAN GREMBERGEN